

Policy brief 1.0 kortversion – Krisberedskap och akut barnkrisstöd

Förslag på samtalspunkter med externa aktörer

- Hur säkerställs att barnrättsperspektivet blir en självklar och integrerad del av krisberedskap och totalförsvar?
 - Hur kan civilsamhällets kompetens och lokala/regionala/nationella närvaro tas tillvara i planering, samverkan, övning och insatser?
 - Hur kan strukturer och roller mellan kommun/länsstyrelse/myndighet och RB tydliggöras, så att samverkan blir mer systematisk inför och under kriser och höjd beredskap?
 - Hur tar vi samtalet och samverkan vidare?
-

Huvudbudskap

Barnets rättigheter och trygghet är grunden för ett starkt och motståndskraftigt samhälle. I krisberedskapen och totalförsvaret måste barn ses som egna rättighetsbärare, inte enbart som anhöriga. Barn påverkas alltid vid kriser, men deras behov beaktas fortfarande otillräckligt. Barnrättsperspektivet är inte ett tillägg, utan en grundförutsättning för effektiv styrning, planering, övning och genomförande av krisberedskap och totalförsvar. Samhällets motståndskraft förutsätter att barns trygghet, delaktighet och utveckling integreras. En stark krisberedskap och ett starkt totalförsvar börjar med att ingen lämnas utanför.

Barnrättsperspektivet som grund för ett uthålligt totalförsvar

Ett barnrättsperspektiv stärker både den civila och militära delen av totalförsvaret. Om barns behov av trygghet, hälsa och utbildning inte säkras under kris riskerar hela samhällsstrukturen att försvagas. Skola, barnomsorg, social trygghet och psykosocialt stöd utgör centrala delar av samhällets uthållighet. När dessa system fungerar under press stärks familjers stabilitet och befolkningens försvarsvilja.

Barns trygghet påverkar i sin tur hela samhällets stabilitet. Ett samhälle där barn får rätt stöd under kris är bättre rustat att agera rationellt och hålla ihop vardagen. Motståndskraft är mer än militär kapacitet; den bygger på social sammanhållning och psykisk uthållighet.

Barnrättsperspektivet som en del av det psykologiska försvaret

Barn drabbas oproportionerligt av oro, rykten och desinformation. Barnanpassad information minskar risken för panik, stärker tilliten och förbättrar förmågan att agera vid kriser. Föräldrars försvarsvilja påverkas också av hur trygga barnen är. Trygga barn skapar trygga vuxna – och därmed ett mer uthålligt totalförsvar.

Civilsamhällets roll i krisberedskap och totalförsvar

Civilsamhället bidrar genom sin närhet till människor med tillit, snabb mobilisering, lokal förankring och förmåga att nå grupper som riskerar att hamna utanför. Det är ett nödvändigt komplement till statliga och kommunala strukturer och bör ses som en central aktör i arbetet med att stärka krisberedskapen och totalförsvaret.

Rädda Barnens arbete

Rädda Barnen arbetar för att säkerställa barns trygghet, hälsa och utveckling även vid samhällsstörningar, kris och krig. Organisationen har utvecklat verktyg för psykosocialt stöd, stöd till skolor, digital trygghet och barnkrisstöd. Arbetet omfattar allt från lokala barnkrisstödjarteam till nationell och internationell kriserfarenhet – från Covid-19 och flyktingmottagande, till akuta katastrofer som tsunamin.

- Vi tar fram verktyg och kunskap för barn och föräldrar. Det omfattar bland annat Safe Place-appen, materialet *Lugna, lyssna, stärk*, webbkursen *Krisstöd till barn (gjord med Röda Korset)* och utbildningen för barnkrisstödjare.
- Lokalt och regionalt bygger vår medlemsrörelse upp barnkrisstödjarteam. Malmö var först ut 2024 och har genomfört flera insatser. Blekinge och Umeå har följt efter, och många fler arbetar nu med krisberedskapsplaner, utbildningar och samverkan med kommuner och länsstyrelser.
- Tillsammans med B5-samverkansplattformen driver vi ett pilotprojekt kring samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland under perioden 2025–2027. Målet är att stärka representationen i befintliga samverkansstrukturer, förbättra informationsdelning och kunskapshöjning samt utveckla hanteringen av händelser.
- Vi deltar i MSB:s civilsamhällesråd och civilsamhällesforum, och har bidragit till guiden för samverkan mellan civilsamhälle och kommuner (2026). Vi är del av stödstyrkan och där ansvariga för barnkrisstödjarna.

Samverkansplattformen B5 (nationell nivå)

Består av Rädda Barnen, Röda Korset, Svenska kyrkan, Riksidrottsförbundet och Sveriges Stadsmissioner. Krisberedskap är ett stort fokus med en arbetsgrupp som arbetar löpande. Fokus har varit att vidareutveckla hur operativ samverkan i kris ska ske mellan våra respektive organisationer samt myndighetsdialog med syftet att stärka civilsamhällets roll i krisberedskap och totalförsvar. Tillsammans bidrar vi med expertis inom bla krisstöd, logistik, frivilligsamordning och arbetar för tydligare roller, samverkan och finansiering.

Rädda Barnens ståndpunkter

- Civilsamhället, inklusive organisationer som inte är FFO (Frivilliga försvarsorganisationer), ska ges en tydlig roll och långsiktig finansiering i Sveriges krisberedskap. Tex [Anslag 2:6](#) ska omfatta barnkrisstöd och [anslag 2:4](#) ska även kunna fördelas till ideella föreningar som inte är FFO, och i så fall tillskjutas medel, alternativt nytt anslag likt 2:4 skapas för icke FFOer. Liknande långsiktiga medel behöver även göras tillgängliga på kommunal och regional (länsstyrelsen) nivå.
- Civilsamhället integreras i beredskapssystemets strukturer, exempelvis ingå i risk- och sårbarhetsanalyser, planering, övning och utvärdering och ges tillgång till etablerade samverkanstrukturer hos kommuner, regioner, länsstyrelser och myndigheter.
- Barnrättsperspektivet ska genomsyra krisberedskap och totalförsvar: barnkonsekvensanalyser ska vara obligatoriska i exempelvis i risk- och sårbarhetsanalyser och i krisplaner, och barns röster ska systematiskt inhämtas och beaktas. Krisövningar ska göras tillsammans med barn, och myndigheter ska ge åldersanpassad information i kanaler där barn finns. Dessutom måste likvärdigt barnkrisstöd säkras i hela landet och barns rättigheter i särskilt utsatta situationer tryggas.